

aan Eerste Kamer der Staten-Generaal
Vaste commissie voor Justitie en Veiligheid

ons kenmerk SPF20251121

datum 21 november 2025

onderwerp Position paper Stichting Privacy First t.b.v. deskundigenbijeenkomst Eerste Kamer d.d. 25 november 2025 inzake de Wet transparantie en tegengaan ondermijning door maatschappelijke organisaties (35646, Wtmo).

Standpunten Privacy First

Zie voor onze eerdere standpunten:

- onze [brief van 21 mei 2024](#) aan de Tweede Kamer ([artikel](#));
- onze [brief van 17 januari 2025](#) aan de Tweede Kamer ([artikel](#)).

Algemene opmerkingen

Ten onrechte beperking tot de doelgroep 'maatschappelijke organisaties'

Het wetsvoorstel richt zich tegen de vermeende betrokkenheid van enkele maatschappelijke organisaties ('mo's')¹ bij openbare ordeverstoringen (3-1 Wtmo), respectievelijk *'activiteiten (...) die er op gericht zijn de Nederlandse democratische rechtsstaat of het openbaar gezag te ondermijnen of klaarblijkelijk dreigen te ondermijnen'*, samen aan te duiden als 'ondermijnende activiteiten' (4a-1 Wtmo).

Het is van algemene bekendheid dat ondermijnende activiteiten door vele verschillende personen en organisaties plaatsvinden (niet alleen mo's), zo is er bijvoorbeeld een bekende Amerikaanse miljardair die probeerde de verkiezingen in EU-landen te beïnvloeden. Ook ondernemers (groot en klein) kunnen ondermijnende activiteiten hebben dan wel faciliteren, zoals sommige advertentiebedrijven (ook als 'sociale media' aangeduid, bijvoorbeeld Facebook) dat doen.

¹ In de nota naar aanleiding van het verslag d.d. 14 oktober jl. wordt dit meerdere keren vermeld.

Door middel van de titel van het wetsvoorstel wordt de gehele nonprofit sector verdacht gemaakt, wat schadelijk is nu de nonprofit reeds in een kwaad daglicht is geplaatst (onder meer door gerichte campagnes). Er kan ook worden ondermijnd met boekhandels, crowdfunding platforms, horeca, enzovoorts.

- Privacy First is van mening dat het wetsvoorstel zich ten onrechte richt op mo's en op hun donateurs, terwijl ondermijnende financiering ook via andere wegen kan plaatsvinden, bijvoorbeeld via leningen (die ook tegen normale condities kunnen worden verstrekt).

De regering beroept zich ten onrechte op het POCOB-rapport

De regering noemt het rapport van de *Parlementaire ondervragingscommissie ongewenste beïnvloeding uit onvrije landen* (POCOB), [openbaar gemaakt op 25 juni 2020](#), als onderbouwing van het wetsvoorstel. Privacy First is van mening dat dit rapport die onderbouwing niet biedt, aangezien het is beperkt tot moslimorganisaties. Ook destijds waren er allerlei signalen van beïnvloeding met een andere herkomst, zodat het onderzoek te smal is opgezet.

Wij verwijzen naar de vele informatie die er inmiddels is over ondermijnende activiteiten van andere herkomst, voorbeelden zijn de berichtgeving over de stichting Civitas Christiana (bericht [NOS](#)) en berichten in [Trouw](#) en [de Volkskrant](#) over beïnvloeding vanuit de VS. Jelle Postma (voormalig AIVD'er) van de organisatie [Justice for Prosperity](#) (JfP) houdt zich bezig met het opsporen van ondermijnende activiteiten en degenen die daar verantwoordelijk voor zijn en werd recent [door Follow the Money geïnterviewd](#). Op de site van JfP zijn diverse voorbeelden te vinden van de veelvormigheid van ondermijnende activiteiten, zoals [het artikel](#) waarin wordt gesproken over een influencer in verband met de Malieveld-gebeurtenissen op 20 september 2025.

- Privacy First is van mening dat er wetenschappelijke analyse nodig is van alle vormen van ondermijnende activiteiten, hun actoren en oorsprong. Op basis daarvan kunnen passende juridische maatregelen worden ontworpen, die zich dienen te richten op alle soorten rechtsvormen.

Ten onrechte wordt verondersteld dat donaties / donateurs van een (vermeend) ondermijnende organisatie relevant zijn

In de parlementaire stukken is geen onderbouwing te vinden van de relevantie van donaties en van donateurs voor het ondermijningskarakter van de rechtspersoon, ook niet in de recente nota naar aanleiding van het verslag van 14 oktober jl. ('de Nota'). Ook het

verband tussen donateurs en de openbare orde wordt niet onderbouwd.² Meerdere malen wordt benadrukt dat het gaat om de activiteiten en het gedrag van de mo (niet van de donateurs).

De aanpak doet denken aan de wijze waarop vreedzame demonstranten worden bejegend door de politie, beschreven in [de brief die Amnesty International op 11 juli 2025 liet schrijven](#) aan de korpschef van de Nationale Politie. Uit die brief blijkt dat de politie vreedzame demonstranten en organisatoren en andere aanwezigen in strijd met de wet identificeert en hun gegevens in politiedatabanken opslaat.

- Privacy First is van oordeel dat – voor zover er al sprake is van een vermoedelijke ondermijnende organisatie – er geen reden is om aan overheidsinstanties bevoegdheden te geven om gegevens inzake alle donaties / donateurs te verwerken en te onderzoeken. Net als bij demonstranten leidt dit tot onaanvaardbare gegevensverwerking. Eventueel gegevensverstrekking dient uitsluitend betrekking te hebben op financiers die een relevante rol hebben bij de ondermijning.

De burgemeester (gemeente) is ongeschikt voor onderzoek naar financiën van een rechtspersoon

Het is prima dat de burgemeester een signalerende functie heeft, maar ingrijpende bevoegdheden die zeer negatieve gevolgen voor betrokkenen kunnen hebben horen bij een gespecialiseerde en deskundige instantie te worden ondergebracht. Wij bestrijden deze stelling van de minister in de Nota: "*Burgemeesters zijn bij uitstek toegerust om de bevoegdheid die zij op grond van de Wtmo krijgen, uit te oefenen*".

Wij brengen de verschillende affaires rond undercover onderzoeken naar moslimorganisaties in herinnering (bijvoorbeeld die leidde tot [deze uitspraak van de rechtbank Den Haag](#), NRC [artikel](#)). Op het gebied van bestrijding van radicalisering spelen gemeenten evenmin een goede rol ([Argos](#)). In de Nota wordt door de minister opgemerkt dat de sluitingsbevoegdheid succesvol zou worden ingezet ('Wet Damocles'). Helaas was daar het nodige op aan te merken, bijvoorbeeld omdat zonder goede onderbouwing kwetsbare burgers op straat werden gezet ³ (hopelijk gebeurt dat inmiddels niet meer).

² Wij begrijpen niet wat de minister in de Nota bedoelt met "*Inzicht in donaties kan bijdragen aan een beter en meer omvattend beeld van gedragingen van organisaties die bijvoorbeeld kunnen leiden tot een verdenking van aantasting van de openbare orde of ondermijning*." Ook is onbegrijpelijk welk verband er zou kunnen zijn tussen donaties en een voorgenomen demonstratie (Nota p. 8). Het klinkt als er bij de haren bijgesleept.

³ Zie onder andere [dit artikel](#) door Vlamincx, waarin wordt beschreven hoe gemeenten faalden, gesteund door de bestuursrechter, die pas bijdraaide na de Toeslagenaffaire.

- Privacy First is van mening dat de burgemeester, respectievelijk de gemeente, geen rol hoort te hebben in een onderzoek naar de financiën respectievelijk de ondermijnendheid van een rechtspersoon.

Er is onvoldoende gekeken naar het overige juridische instrumentarium

In de parlementaire stukken is onvoldoende onderbouwd dat het overige juridische instrumentarium niet adequaat zou zijn (eventueel na enige aanpassingen) om tegen ondermijnende activiteiten op te treden.

Daarbij kan worden aangetekend dat de *Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme* (Wwft), die binnenkort wordt opgevolgd door het Europese antiwitwaspakket, er nu al voor zorgt dat personen en organisaties die negatief bekend worden, bijvoorbeeld door ondermijnende activiteiten, extra aandacht krijgen van banken en snel hun bankrekening kwijtraken. Andere relevante regels zijn te vinden in de *Wet controle op rechtspersonen*, het strafrecht, en in boek 2 Burgerlijk Wetboek. Wij vinden de opmerking van de minister in de Nota dat het zo fijn is om donatiegegevens te krijgen ('nice to have') niet voldoende.

- Het is beter om het huidige instrumentarium goed te analyseren en te kijken hoe verbetering mogelijk is.

Daar komt bij dat criminele en ondermijnende activiteiten succesvol zijn dankzij de digitalisering van de samenleving en de faciliteiten die door grote internetbedrijven worden geboden.⁴

- Wij zijn daarom van mening dat hapsnap-regelgeving niet verstandig is en dat er grote stappen moeten worden gezet om de criminele en ondermijnende mogelijkheden van digitalisering (onder meer *artificial intelligence*) te beperken, waarbij de grondrechten van mensen gerespecteerd dienen te worden.

De amendementen

Het wetsvoorstel gaat uit van onjuiste veronderstellingen over mo's en donateurs; de amendementen veranderen daar niets aan. Wij geven hierna enkele opmerkingen per onderdeel:

Artikel 1 lid 1 sub b en c

⁴ Zo werd recent bekend dat 10% van de bruto-inkomsten van Meta afkomstig zijn van advertenties voor fraudeleuze goederen en oplichting, wat bij het bedrijf bekend is ([Reuters](#)).

- Ook persoonsgegevens van donateurs die EUR 15.000 of meer doneren (onderdeel b) horen niet zonder goede redenen verwerkt te worden door allerlei overheidsinstanties.
- Nog steeds staat in onderdeel c dat alleen leden van een mo zijn uitgezonderd van de bepaling inzake de bijdrage in natura.⁵ Dat betekent dat vrijwilligers van een stichting (die geen leden heeft) wel een relevante bijdrage in natura leveren.

Artikel 1 lid 2

- Het is een vreemde veronderstelling van de opstellers van het amendement dat een land relevant zou zijn voor de ondermijnendheid van een donatie (of financiering). Ook al staat de VS niet op een zwarte lijst van antiwitwaslanden, nog steeds kan daar ondermijnende financiering vandaan komen.

Artikel 2 lid 1

- Dit artikel is ingevoegd door middel van de derde nota van wijziging. De gewijzigde tekst verandert niets aan de onjuiste veronderstelling dat een willekeurige donateur van een mo relevant zou kunnen zijn; respectievelijk dat herkomst, doel en omvang van een donatie enig inzicht op het gebied van ondermijning zou opleveren.

Artikel 3

- Wij blijven van mening dat donateurs van een mo niets met de openbare orde te maken hebben (daar is alleen de rechtspersoon verantwoordelijk voor). Alleen bij specifieke donateurs (of andere financiers) kan dat anders zijn.
- Wij hebben bezwaar tegen de rol van de gemeente, als hiervoor reeds vermeld.
- Wij handhaven onze eerdere bezwaren tegen de brede verspreiding van donateursgegevens onder allerlei overheidsinstanties (artikel 3 lid 4 sub a, c en d), nu een relatie met hun taakuitoefening ontbreekt.
- Het opleggen van een bestuursverbod als niet wordt meegewerkt aan verschaffing van inlichtingen (artikel 3 lid 6) is disproportioneel.
- Wij zien niet in welk belang de in artikel 3 lid 7 genoemde organisaties hebben bij de donateursgegevens. Hun wettelijke taken hebben daar niets mee te maken.
- De rechtsbescherming van mo's die met een informatieverzoek geconfronteerd worden is onvoldoende. Gezien de beperkte capaciteit van de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) hebben wij ook geen grote verwachtingen van toezicht en handhaving door de AP.

Artikel 4

- Wij zien niet in welke relevantie donateursgegevens hebben voor niet-naleving door een rechtspersoon van de wet of de statuten, aangezien dat een verantwoordelijkheid is van het bestuur van de rechtspersoon. Dit is een disproportionele bepaling.

⁵ Er staat: "*persoonlijke arbeid of activiteiten van leden van de betreffende maatschappelijke organisatie*", met andere woorden persoonlijke arbeid door een lid, of activiteiten door een lid. Stichtingen hebben geen leden.

Artikel 4a

- Wij handhaven onze eerdere bezwaren tegen deze bepaling.
- Daar komt bij dat een groot deel van de regeling overbodig is, omdat de bank de bankrekening van een dergelijke rechtspersoon zal sluiten als een dergelijk bevel wordt opgelegd.

Voor het overige handhaven wij onze bezwaren als vermeld in onze brief van 21 mei 2024 onder de kopjes '*Bijzondere bevoegdheden*' en '*Voorschriften voor stichtingen*'. Wij constateren dat de minister in de Nota geen bevredigend antwoord geeft op de door de leden van de Eerste Kamer gestelde vragen.

Tot slot

Wij zijn verheugd over de kritische vragen die de leden van de Eerste Kamer hebben gesteld aan de minister en hopen dat u het met ons eens bent dat de antwoorden niet adequaat zijn.

Dit wetsvoorstel moet wat Privacy First betreft volledig van tafel.

Hoogachtend,
namens Stichting Privacy First,

Ellen Timmer
woordvoerder financiële privacy